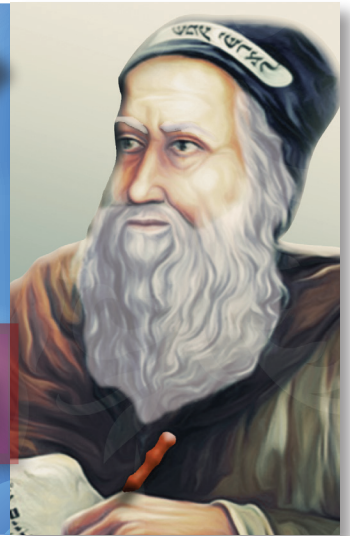

האדמו"ר מהאלמין
רבי שלום יהודה גראס שליט"א
חיבר למעלה מאלף ספרים על כל מקצועות התורה

תועלת לימוד הזוהר

באגרת ששלח יאור הבהירי רבינו הרמח"ל לרבו מהר"י באסן (סי' פ"ו), מובא:

הלומד זוהר ניצל מחבלי משיח

ישנם שני סוגים של אש: האש של הגיהנום (כולל אש המלחמות) ואש המזבח - ושניהם מטהרים את האדם ואת העולם. והנה בא בוציא קדישא - רשב"י וגילה את סוד הזוהר - האימא העליונה, מקום הבינה והכפרה, מקום שהדינים נמתקים בשרשם. עד שהנדבק בו, נדבק למקור חיים - אימא, מקום שלא מגיע אש, נחש ועקרב.

הרמח"ל גילה את תורת הסוד לפשוטי עם

דא עקא, דברי הזוהר חתומים וסתומים, ורק יחידי סגולה שהיו יכולים להשיג ולהבין רזין גניזין, גילו את דעת רשב"י, כמו האר"י הקדוש ותלמידיו. אלא שגם דברי האר"י חתומים וסתומים. תלמידו ונאמן ביתו - רבי חיים וויטאל (מהרח"ו) גילה טפח וכיסא אלפיים. ורוב תלמידי חכמים, כשהתווכחו לראות קושי החכמה הזו - דברי משל וחידיה, שאין השכל יכול לסבול אותם, עזבו את החכמה המפוארה כדי לעסוק בקש ובתבן - בקל וחומר, בגזרה שווה ובליבון הלכה. עד שבא 'אחד העם' וגילה נסתרות אלוקינו בשפה ברורה ובענימה קדושה, הוא הקדוש המופלא - רבינו משה חיים לוצאטו - המכונה הרמח"ל. ועליו נתכוון הזוהר הקדוש באמרו:

אמר רבי שמעון: "חבריא, בוודאי קודשא בריך הוא אסתכם עמנא, עלאין ותתאין, למהוי בהאי חבורא, זכאה דרא, דהאי [הזוהר] אתגליא ביה, דעתיד כולי האי לאתחדשא, על ידא דמשה, בסוף יומיא, בדרא בתראה, לקיימא קרא, מ'ה ש'היה ה'זא ש'היה" (תיקוני זוהר, ס"ט, דף קיא, ע"ב).

גדולת הרמח"ל

זה האיש משה חיים לוצאטו אשר נגלו לו אלהים בפאדובה, בארץ איטליה, כדי להנהיג ולהדריך דורות אחרונים במסילה ישראל ומאירה, העולה בית-א"ל. שמעתי מפי מו"ר מו"ה הרה"ג הרב מרדכי אליהו זיע"א: אין גדול ורב בישראל שאינו לומד והוגה במסילת ישראל, וודאי שמושפע מהאיש ותורתו. היא התורה של עץ החיים, אשר יטעמו באחרית הימים, כדי להיכנס לטרקלין המלך. אור הרמח"ל מתנוצץ כמעט בכל מקום, ורבים השבים לאר"י ולזוהר בדרך הזהב המאירה והבהירה.

גדולת הזוהר יותר מכל ספר לימוד אחר

באגרת הנ"ל ששלח לרבו, הרמח"ל מגלה את יתרון הזוהר על כל ספר לימוד אחר. ובאמת למה יהיה הבדל בין דברי תורה של צדיק (תנא) זה, יותר מצדיק אחר? למה מדרשו של רשב"י יתעלה על מדרשו של תנא קדוש אחר? ראינו כמה פעמים בהזר, שהקב"ה בעצמו ובכבודו יש לו הנאה עצומה מדברי רשב"י, 'זמאריה דעלמא משתבח ביה בכל יומא' (סוף אידרא זוטא), ועוד דברים מעין זה מבהילים, ואין כל שכל סביל דא. בספרו אדיר במרום, השולח אור מופלא בעולם, כתב רבינו: "מן התיקונים הגדולים שנתקנו בעולם היה ספר הזוהר... כי הוא לגאולה הוכן, ולהצמיח קרן ישועה לבית ישראל". (שם, עמ' א).

הקדמנו רפואה למכה

"... וזאת ידעתי אגיד, כי ודאי כבר נתרבה הקטרוג, עד שהיה יכול להגיע ח"ו, אל מקום גדול. ואנו ת"ל [תודה לאל] הקדמנו וירצה ה', יהיה לכל ישראל רפואה למכה. כי זה חמישה חדשים בקירוב כבר ראינו את הנולד, והתחלנו בתיקון גדול, כאשר אומר עתה לכ"ת [לכבוד תורתו]. וזאת העצה היעוצה לכל קהילות קדש בני איטליא, ישמרם צורם, לינצל מרשת זו טמנו שונאיהם. ובודאי היה להם לפקח על זאת ולא יחדלו, כי רב הדבר ועצום מאד.

לימוד בלי הפסק

זה הסדר אשר שמנו בבית מדרשנו, כי כבר ידענו מה שאמר רשב"י בס' הזוהר פ' ויצא דף קנא ע"א: 'בעוד דהאי קול לא פסק דבור שלטא ויכלא ועל דא לא אצטריך אורייתא למפסק', ושם למעלה מעט: 'כל זמנא דחכימא ייחדון בה באורייתא לא יכיל ס"מ בהון'. ועל כן שמנו עצמנו לקבוע לימוד שלא יהיה לו הפסק כלל.

סדר הלימוד

זה משפטו [של בית המדרש]: שבעה בחורנו אשר התנדבו לזה, לקיים להם להיות בין כולם לומדים תמיד מן הבקר עד הערב, כל הימים לא יחשו. והם עשו ביניהם תנאי, שהלימוד הזה לא יהיה אלא לתיקון כל ישראל. ועל כן כולם כאיש אחד יחשבו, ולא יעשה שום אחד בשביל עצמו, אלא בשביל כל ישראל. ובסדר זה יתחילו: מיד אחר תפלת שחרית ישב אחד במקום אחד אשר הוכן לזה, ושם ילמוד שיעור קבוע לו, עד בוא הב' ויקח ממנו הספר עצמו, וממקום שהוא מסיים שם יתחיל, עד בוא השלישי ויקח ממנו. וכן יקיפו וילכו עד צאת הכוכבים, דבר יום ביומו. וכל אחד בשעת לימודו יהא דינו כמתפלל י"ח, שלא יוכל להפסיק בשום מין הפסק שבעולם. ולא יסיים לימודו עד שיתחיל הב', באופן שרגע אחד לא יפסק קול התורה. והלימוד הוא ספר הזוהר, תיקונים וזוהר חדש - ונמצינו לומדים בכל שבוע כל זה. וזה ידענו כי בחר ה' בזה לבטל כל גזירות קשות, ובפרט להיות לחומה אל הגזירה הקשה ח"ו.

דבר קל הוא

ועתה אל ישליכו חכמי ישראל את הדבר הזה אחרי גוום, כי אני אלמלא איישר חילי, הייתי קובע דבר זה בכל מקום. אבל כבוד תורתו יקח את העצה הזאת, ויהיה לו לזכות, כי אין כמוה לטובה לכל ישראל, וכל א' במקומו יוכל לעשותו, כי לא דבר קשה הוא כלל. ואנחנו מצליחים בזה תודה לקל, ועוד לנו סדרים רבים ונעים בענין הלימוד הזה.

תיבת נח

ענין הזוהר הוא תופעה מהפכנית בעולם היהדות. הרבה נוהרים אליו בעיניים עצומות, באמונה שלמה, כמו מקלט הצלה. ובאמת כך כתב רבינו הגדול בספרו אדיר במרום (עמ' כב) שהזוהר הוא מעין תיבת נח: כל הנמצא תחת צילו ניצול מן המים הזדונים, מן האש ומן הסיטרא אחרא. זאת ועוד: "הנדבק בספר הזוהר כבר מגיע לאימא [לבינה העליונה] ויצא מן הס"א [הסיטרא אחרא], ואין צריך לו חבלי משיח".

לימוד הדברים האלה וקריאת הספרים מזה המין, כי אם אצל אותם שאין שכלם כל כך דק וקרוב להיות גם, שאלה תראה אותם שוקדים על כל זה ולא יזוזו ממנו, עד שלפי המנהג הנוהג בעולם כשתראה אחד מתחסד לא תוכל לימנע מלחשוך אותו לגס השכל". (הקדמה, מסילת ישרים). תלמידי חכמים ואברכים הרוצים שטייגן לא מעוניינים מלכתחילה בתיקון העולם, עסוקים כל הזמן בהוראת שעה. חבל וחבל, באמת רק תלמידי חכמים יכולים לקדש שם השם ב"ה, בכוח אדיר ובעוצמה שאין לה ערך, אם היו נכנסים ללימוד הזה. אינני מזלזל ח"ו באבותינו וזקנינו והתמימים שבעם, העוסקים בקריאת הזוהר ללא הרף ובאמונה שלמה - ואולי על ידם תבוא הגאולה, (עיין אור החיים פ' בהר) - רק זאת אומר: אם תלמיד חכם שעסוק בתורה ואין לו עסק בהבלי הזמן, יכנס ללימוד הנפלא של הזוהר, הוא יפיל את כל חומות הרשעה.

בספרו 'דרך חכמה', הגדיל רבינו לבאר לנו שיעקר העיון יהיה באלקות, וכל לימוד אחר הוא בגדר אמצעי. גם בהקדמה למסילת ישרים, המחבר מוכיח אותנו: "הוא מה שאמר שלמה (משלי ב ד): 'אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה, אז תבין יראת ה'". אינו אומר - אז תבין פילוסופיה, אז תבין - תכונה, אז תבין - רפואה, אז תבין - דינים, אז תבין - הלכות, אלא - אז תבין יראת ה'. הרי לך, שלהבין היראה צריך לבקש אותה ככסף ולחפש אותה כמטמונים. הרי איפוא במה שמלומד לנו מאבותינו, ובמה שמפורסם אצל כל בן דעת דרך כלל, או, הנמצא זמן לכל שאר חלקי העיון ולעיון הזה לא יהיה זמן. למה לא יקבע אדם לעצמו עתים לפחות להסתכלות הזה אם מוכרח הוא בשארית זמנו לפנות אל עיונים או אל עסקים אחרים".

ובאמת אי אפשר להשיג יראת הרוממות, אלא על ידי ההתבוננות העצומה בגדולתו יתברך ובדרכי ההנהגה של העולם, והתכלית של כל זה, שהוא - גילוי יחודו.

העולם מיוסד על גילוי יחודו

וזהו הסוד הנורא, אותו גילה לנו רבינו הרמח"ל: שכל העולם מיוסד על גילוי יחודו. מהספירות הקדושות ועד הנבראים השפלים - אין להם שום מטרה אחרת פרט לגילוי היחוד. וכשתתגלה היחוד אז כל העולם נתקן (ראה דרך ה' ד, ג; קל"ח פתח מא; תקט"ו תפלות סי' יא; ועוד הרבה). ובאמת מי שיש לו מוח בקדקודו יבין מיד שרבינו הרמח"ל גילה לנו סוד נפלא, להתגבר על כל צרה שלא תבוא. זה גדול יותר מהפצצה האטומית וזה בידינו, היכולת לתקן את העולם כולו ולהוציא ממאסר - מוקשים של הס"א - לרווחה גדולה: והוא - לימוד ופרסום גילוי יחודו. שהלא: "יסוד האמונה ועיקר החכמה [של הקבלה] הוא יחודו העליון... וזה, כי כל חכמת האמת אינה אלא חכמה מראה אמיתת האמונה, להבין כל מה שנברא או שנעשה בעולם, איך יוצא רק מן הרצון העליון, ואיך מתנהג הכל בדרך נכון מן האל האחד ב"ה, לגלגל הכל, להביאו אל השלמות הגמור באחרונה" (קל"ח, פתח א).

כולנו עוסקים במעשה מרכבה

'אלה ברכב ואלה בסוסים' ואנחנו בשם היחוד העליון נלך. לימוד הקבלה בכלל וקבלת הרמח"ל בפרט - מגלה דעת אלוקים: איך ית"ש ברא העולם (מעשה בראשית), איך הוא יתעלה שמו מנהיגו (מעשה מרכבה) ואיך הוא המרומם מביא את הכל לשלמות האחרונה - גילוי יחודו. רק הלימוד הזה יכול להפחיד את הס"א, זהו הכוח שיבלבל השטן (כמו השופר - בבחינת: הריעו לפני המלך). זאת ועוד, הבריאה עצמה בנויה ומיוסדת על גילוי היחוד, כולם מצפים ומקוים לגילוי יחודו (ראה דרוש הקיווי, אוצרות רמח"ל) על ידי עם ישראל. זאת היא הפצצה שלנו - 'שמע ישראל' - שתפוצץ את הסיטרא אחרא וכליה - אחמדינג'ד והחמס למיניהם.

עד מתי נשב במסתרים, עד מתי השכינה מחכה לתיקוניה? לימוד וקריאה הזוהר הוא המקשט הכלה, והמעלה אותה מעלה מעלה, עם כל ענפיה הקדושים - בני ישראל, עד האין סוף ב"ה.

המצפה לגאולה מאוד מאוד

ע"ה מדרכי שריקי ס"ט

האמיני של הזוהר על כל לימוד אחר: הגאולה - תיקון עם ישראל בכללותו. ב"ג שנה ששהה במערה, רבי שמעון תיקן את כל נשמות ישראל שבכל הדורות. שהרי הגלות פיזרה אותנו, ואין איתנו יודע עד מ"ה, ונחשכו עיני בני ישראל מלראות את האור של השכינה, וכל העסק הוא בחציר ובעשב השדה - בהלכה דאזלא בגלותא, בחיצוניות, ובפשטי מקראות. ולא עוד, אלא: "כמה מארי מדרשות [ראשי בתי מדרשות] דאינון חברין לגבייהו, צווחין בכל יומא וילי באורייתא דבע"פ בכמה קושיין, וצווחין בה ככלבין דאמרי הב הב וכו', ולית מאן דאשתדל באורייתא לסלקא לשכינה מבי גלותא, וליחדא לה עם בעלה וכו'" (תיקוני זהר חדש, אדיר במרום, עמ' ט). ובאמת אלו דברים קשים כדרבנות, 'מארי מדרשות' - דהיינו ראשי בתי מדרשות - שלומדים תורה יומם ולילה, ובכל זאת חסרה להם הכוונה האמיתית: 'למען תיקון השכינה ולתיקון כל ישראל' (אגרות רמח"ל, סי' ד), ואז הופכים בר מינן להיות כמו כלבים, שצווחים ומבקשים לספק את רעבון השכל המופתי [של ההיגיון] שלהם בקושיות ותירוצים דחוקים, בלי טעם נכון.

הרשב"י זכה לכל על ידי ייג שנים במערה

זאת ועוד, גם בזמן הרשב"י, "לא חסרו לגמרי איזה חכמים גדולים מישראל. אך הענין הוא כמו מנח ועד אברהם, כי הנה היו אנשים צדיקים כגון שם ועבר ובית דינים, אך לא היו מתערבין עם שאר הדור. ולא נמצא לדורם מהם תועלת גדול, כי היו עומדים לעצמן ולא נשפע טובם לאחרים. כך משפסקה הנבואה מישראל, הנה על כל פנים נשאר הרבה חכמים. כי הלא בזמן התנאים הייתה חכמה רבה בישראל, ועל כל פנים היו יודעים כל אחד מהם סודות, אך לא נתיישבו בלבותם הדברים היטב, כי אם [נ"א, כי אין] כל אחד יודע מה שהשיג, והיו הדברים כדברי ספר החתום. כי מי שלא עמד על תוכן הדבר באמת, הנה הדברים סתומים הם מאד, כי נסתרה דרכם משכל בני האדם. והנה כן תראה גם אחר עלות רשב"י זללה"ה לבית מנוחתו, שהיו החכמים הבאים אחריו מגמגמים בלשונם ולא אמרו בפה מלא. ועם כל זה הנה חכמים גדולים רשומים היו, ויודעים הקבלה על מתכונתה, אך לא קבעו ישיבה לעשות חיבור גדול כספר הזוהר אשר נכנסו בו עליונים ותחתונים. רק היו עומדים לעצמם ולא מתחברים לאחרים, ונמצא כל העולם חסר ידיעה זאת. לכן אמר: 'ולא אתנו יודע עד מה', כי מה שיש אתנו, אין יש יודע עד מה, כי אין נקרא שיודעין כלום. ובאמת כל זה נמשך מהארץ האורות בסיתום, או בפתיחה. כי רק בימי רשב"י זללה"ה, אחרי י"ג שנה אשר היה במערה נפתחו שערי החכמה עליו להאיר לכל ישראל עד קץ הימין" (אדיר במרום עמ' ג).

תיקון הנשמות

ספר הזוהר נכנסו בו העליונים - כמו אדם קדמאה, אברהם סבא, משה רעיא מהימנא וכו', וגם התחתונים - דהיינו רבי אלעזר, וכל החבורה הקדושה של רשב"י, אבל גם תנאים ואמוראים, שלא חיו בזמן רשב"י - גם הם נכנסו בחיבור הקדוש. זאת ועוד, רשב"י בלימודו הכניס את כל הנשמות של ישראל לתיקון גדול. רבי שמעון עסק בטובת כל הדורות שלאחריו, הבריר והגילוי של סוגיות המרכבה ומסתורים של המלך אינם פלפולים בעולמות העליונים, הם בעצמם תיקון הנשמות - להוציאם מן התוהו ומן הדעות הכוזבות. "ועל כן בעלות רשב"י זללה"ה לאימא בסוד המערה כנ"ל, היה צריך להוציא כל נשמות ישראל מאחזית התהום שהוא הגיהנם" (שם, עמ' כ). הגילויים של היחוד העליון מבטלים האחזיה של הסטרא אחרא (כוחות הטומאה) בנשמות ישראל וגם בעולם, ולכן "הנדבק בספר הזוהר כבר מגיע לאימא ויצא מן הס"א, ואין צריך לו חבלי משיח".

הזוהר יציל אותנו

אכן, קשה לאדם הרצינאלי העוסק בהוויות אביי ורבי - בענייני עולם הזה, להידבק בספר הזוהר - שכולו ענייני אלקות ועולמות עליונים. ובאמת, רוב חכמי ישראל, הזניחו את התורה הזו, פרט למעט אנשים תמימים ופשוטים, העוסקים בגרסת הזוהר באמונה גדולה, שוודאי יועיל הדבר לכלל ישראל. המסילת ישרים כבר הוכיח על כגון זה: "ולא ישרא